

VOJENSKÉ ZDRAVOTNICKÉ LISTY

ROČNÍK LVII

PROSINEC 1988

ČÍSLO 6

616.981.232-036.22:356.33(437)

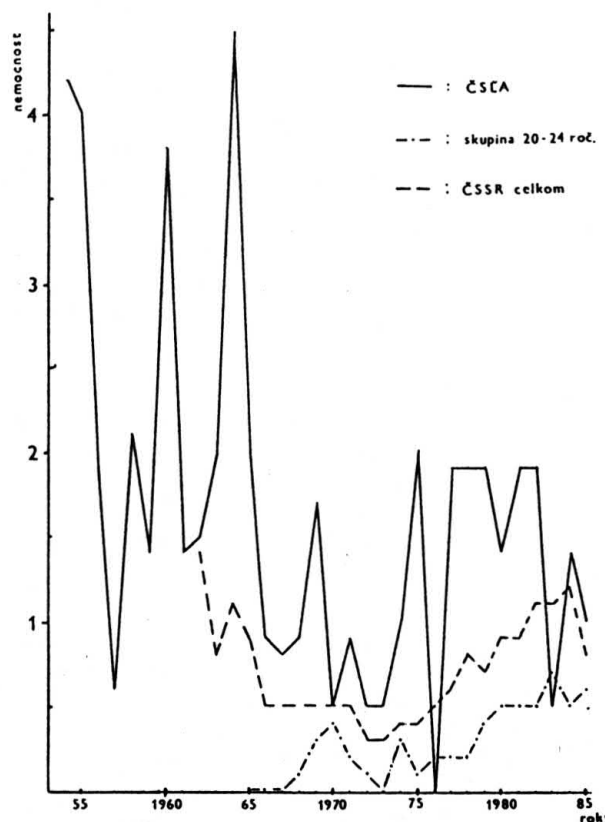
ANALÝZA NEMOCNOSTI CEREBROSPINÁLNOU MENINGITÍDOU V ČSLA

Pplk. MUDr. Emil TOMÁŠIK
Okruhový hygienicko-epidemiologický oddiel, Bratislava
(náčelník: mjr. MUDr. Ivan Šavrdá)

Cerebrospinálna meningitída (ďalej len CSM) ako generalizovaná forma meningokokovej nákazy predstavuje vážne ohrozenie nielen zdravia, ale i života nemocných týmto ochorením. V súčasnej dobe sa CSM na našom území vyskytuje iba v sporadickej forme, teda i v podmienkach armády sa s týmto ochorením stretávame. Rizikovosť faktorov ovplyvňujúcich epidemický proces vo vojenských kolektívoch je všeobecne podstatne vyššia ako v civilnej populácii. Vojenské kolektívy sú preto v ďaleko väčšej miere vystavené hrozbe vzniku infekčných ochorení. CSM patrí medzi infekčné ochorenia, ktoré podliehajú povinnému hláseniu i v podmienkach armády. Pretože v literárnych údajoch nachádzame údaje o zvýšenej incidencii meningokokových ochorení medzi vojakmi, zaujímalo nás, aká je situácia v našich podmienkach.

Rozbor nemocnosti CSM v ČSLA za obdobie od r. 1954 do r. 1985 včítane ukazuje výraznú periodičnosť výskytu s vrcholmi približne po piatich rokoch. Prvý pik nemocnosti v r. 1954–55 spadá do obdobia epidemického výskytu CSM na našom území a hodnoty dosahovali 4,2 resp. 4,0/100 000. Ďalší pik bol v r. 1960 s hodnotou 3,8 a vôbec najvyššia hodnota za celé sledované obdobie bola v r. 1964, kedy dosiahla 4,5/100 000. V ďalšom období bola incidencia oveľa nižšia, i keď cykličnosť zostala zachovaná. Graf 1 ukazuje vzájomný vzťah nemocnosti CSM v ČSLA, v civilnej populácii v celej ČSSR a vo vekovej skupine 20–24ročných. Žiaľ kompletne údaje o nemocnosti civilnej populácie sa nám nepodarilo získať za celé sledované obdobie nemocnosti CSM v armáde. Napriek tomu je jednoznačný rozdiel v nemocnosti medzi vojenskou a civilnou populáciou. V porovnávanom období v r. 1962 až 1985 je priemerná hodnota incidence u civilnej populácie 0,71 a u vojakov 1,39/100 000, t. j. 1,95 krát vyššia. Tento rozdiel je štatisticky významný $0,001 < P < 0,01$ (testované t testom). Nemoc-

nosť v civilnej populácii vykazuje od 70. rokov pomalý, ale stále vzostupný trend. Napriek tomu nemocnosť v podmienkach armády je pomerne ustálená. Rozdiel v nemocnosti medzi vojakmi základnej služby a približne rovnakou vekovou skupinou civilnej populácie je ešte výraznejšie vyšší. Zatiaľ čo prie-

Graf 1. Nemocnosť CSM v ČSLA, v ČSSR a vo vekovej skupine 20–24ročných v civilnom sektore v ukazovateľoch 1/100 000

merná hodnota ukazovateľa incidencie v civilnej populácii je 0,27, u vojakov je to 1,16/100 000 v porovnávanom období 1965–1985. Nemocnosť vojakov základnej služby je teda asi 4,2 krát vyššia. Tento rozdiel je vysoko štatisticky významný $P < 0,001$ (testované t testom).

Pri analýze sezónnosti dochádza k rozporom medzi nemocnosťou v civilnej a vojenskej populácii. Zatiaľ čo situácia v civile zodpovedá literárnym údajom, vo vojenských kolektívoch sú dva piky nemocnosti – v máji a v auguste. Prvý vrchol sa dá vysvetliť ako sezónnosťou, tak dobou nástupu nováčikov a formovaním nových kolektívov. Druhý vrchol v auguste môže byť podmienený špecifitou života vojsk v letných mesiacoch, kedy sa konajú cvičenia s veľkým sústredením osôb žijúcich v zhoršených hygienických podmienkach, pričom sú na nich kladené vysoké požiadavky vyžadujúce značnú fyzickú i psychickú námahu.

Za zvýšenie incidenciu je zodpovedný celý komplex faktorov vyplývajúci zo špecifity epidemiológie meningokokových nákaz v podmienkach armády (1).

Záver

Rozbor nemocnosti CSM v ČSLA ukázal, že incidencia sporadicky sa vyskytujúcich generalizovaných foriem meningokokových nákaz je skutočne v podmienkach armády oveľa vyššia ako v civilnej populácii. Táto skutočnosť nás núti k tomu, aby sme menin-

gokokovým nákazam (nielen generalizovaným formám) v podmienkach armády venovali zvýšenú pozornosť. Toto si vyžaduje trvalú surveillance nielen ukazovateľov nemocnosti, ale i cirkulujúcich meningokokov vo vojenských kolektívoch ako i ich imunitu. Zároveň je nutné odstraňovať rizikové epidemiologicky závažné faktory a týmto napomáhať vytvárať zdravé životné prostredie pre výcvik a výchovu vojsk.

Súhrn

Autor na základe analýzy ukazovateľov incidencie nemocnosti CSM v civilnej a vojenskej populácii za dlhé obdobie poukazuje na skutočnosť, že nemocnosť vojakov v porovnaní s civilnou populáciou u nás je 1,95 krát vyššia ($0,001 < P < 0,01$) a v porovnaní s vekovou kategóriou civilnej populácie 20–24 ročných až 4,2 krát vyššia ($P < 0,001$). Poukazuje na nevyhnutnosť a komplexnosť epidemiologickej surveillance meningokokových nákaz v podmienkach armády.

Literatúra

1. TOMÁŠIK, E.: Epidemiológia meningokokových nákaz a jej zvláštnosti v podmienkach armády. Voj. zdrav. Listy, 57, 1988, č. 1, s. 28–30.

Kľúčové slová: Cerebrospinálna meningitída; Incidencia; Nemocnosť.